

LA VENTILLADA.

SETMANARI POPULAR

POSITIVISME.

Cada época té una paraula de moda, com á revelació de son caràcter: la paraula de moda, lo mot tipo d' avuy dia, la espressió en fi de l' esperit modern es lo *positivisme*.

Aquell desitg de erudició, aquell amor á la poesia, aquella afició pura y desinteressada per tot lo ideal, lo romántich, lo sentimental; en una paraula, aquella tendència á la expansió dels sentiments mes delicats y nobles del cor del home, que donavan aquell color viu y simpátich á la societat del temps de Cervantes, de Racine y de Shakespeare, tot aquell conjunt es tingut avuy per tan ridícul y teatral com una casaca del temps de Felip quint, ó com una espasa toledana. No senyor, avuy dia, no se está per poesías ni per cansons *ni per romansos*; (aqueix terme es molt gráfich,) avuy es necessari ser positivista.

Alló de ser un profundo pensador, un filosof conciensut, un publicista, un naturalista, un geni; tampoch se tolera, y aixó que es la moda que en las costums admeteren fins los mateixos enciclopedistas francesos del setgle passat, (que per cert son autoritat pels admiradors del progrés material.) Dons no senyor, no, aquellas pretesions de sabi, aquell desitj de literatura, aquell esperit de ciencia, s' ha trobat també que avuy dia eran ridículs: es precis, ser positivista si no 's vol ensopegar á cada pas ab un despreci ó al menos ab un desdeny.

Lo positivisme ha sortit de la Filosofia y ha anat á parar á la classe de la societat que mes aborreix la Filosofia; la gent de moda.

¿Qué es lo positivisme en Filosofia? ¿qué es lo positivisme en las costums y en la práctica de la vida social? es necessari meditarho una mica, tota vegada que..... avuy dia s' ha de ser positivista.

Lo positivisme en lo terreno científich, es una

escola filosófica de grans pretensions y de mesquins resultats: fins are no ha sabut fer mes que negar; de aqui endevant pot ser logri afirmar alguna cosa, mes no ho espero: es una escola tan pobre, que ha de viurer dels retalls de las demás escolas. Proclama la superioritat dels sentits ab Loke y los sensualistas, y nega la existencia de un *ens* esperitual ab Condillach: es socialista ab los demagogos de la revolució francesa, y nega la existencia de un Ser creador, ab la escola pan-teista alemana. Devant la historia de la Filosofia, lo positivisme no es mes que una corrent anti-escolástica: es una secta que reuneix en un cos de doctrina tot lo que tendeixi á negar lo passat en Filosofia: reculleix ab entussiasme totas las novas investigacions de la moderna ciencia, mes ella per sí no n' ha produhit ni una. La obra de Augusto Comte es una recopilació de tot lo mes anti-ideal que ofereix lo modern racionalisme.

No he pogut may trobar la rahó suficient per la que aqnesta moderna escola s' apropia ab tan d' orgull l' adjectiu de *positivista*.

¿Es tal volta perquè funda tot lo seu sistema en la pura observació dels fenómens tal com se presentan en la naturalesa, prescindint de tots los principis á *priori*, no volent aventurar cap teoria metafísica? En aquest cas la escola escosesa creada per Reid es molt mes positivista, puig que 's desarrolla baix l' punt de vista del sentit comú, criteri si no lo mes filosófic, positiu en totas sas aplicacions á la vida práctica. ¿Es perquè los principis y 'ls resultats de dita escola son mes certs, mes evidents ó mes demostrats, ó tenen tal vegada mes trascendencia en la societat que 'ls resultats y 'ls principis de las demás escolas? tampoch: lo positivisme no 's pot enorgullir de haber desarrollat una teoria que no hagi estat imaginada per diferents y anteriors escolas.

Si algun treball ofereix de alguna novetat, es

lo sistema frenològich; y certament que no hi ha ciencia (si es que tal nom mereix) mes vaga, mes controvertible, menys demostrada y menys positiva que la ciencia frenològica. Per altre part, ¿quins grans resultats ha donat la doctrina positivista en los costums y en la vida social? De profitosos cap, de perjudicials be massa. Ha lograt empètir los esprits ab lo materialisme, endurir los cors ab l' escepticisme, destruir la conciencia y los bons sentiments ab lo fatalisme, rebaixar la grandesa dels characters ab l' epicureisme, en una paraula; ha procurat la atrofia de la humanitat en totas sas funcions mes dignes, mes grans, mes elevadas. ¿Son aqueixos resultats verdaderament positius? may! Fins los antichs filosops pagans han sigut admirats en sas doctrinas per sa elevada y constant tendència á millorar l' individu, á perfeccionar en lo possible las condicions socials: y si apesar de que sas teorías foren erradas, influhiren en l' estat de sas nacions, no fou certament per lo que se semblavan á la moderna doctrina positivista, sinó per lo que tenian de diferent.

Lector: si no has tingut la paciència de recórrer ab mes ó menys detenció los intrincats laberintos de las doctrinas filosóficas, preguntarás tal vegada ¿qué ve á ser en últim resultat la filosofia positiva?

Ultimament la escola positivista ha quedat reduhida á un pur materialisme: ha substituït la fisiologia á la psicologia, la moral utilitaria á la verdadera moral y en las costums un sensualisme denigrant al noble desinterés y á la dignitat: ha forjat un culto ridícol del home, en lloch del culto de Deu. En política ha donat lloch á teorías que 's distingeixen per lo extravagants é irrealisables, com son las del fourieristas, los sansimonians, los egalitaris y altres per l' istil. En bellas arts es una escola secament realista, estremadament anti-idealista, es á dir: la mort del geni.

Son los sectaris d' aquesta escola per lo regular homes d' aquets que no poden sufrir llarchs estudis, acerrims enemichs del método, y que voldrian que tots los grans misteris del univers s' espliquessin en un compendi de quatre planas. Es molt particularment una escola de metges, d' aquells de qui ja solia dir Napoleon primer; «eixa gent no abarca mes que la materia,» d' aquells que dihuen que *no han trobat may l' ànima sota l' escarpell*. Aquell célebre que volia elevar al home á la categoría de descendent del mico y l' orangutan, també perteneixia á aquesta classe.

Apesar de tot, avuy está de moda lo positivisme: l' esperit de aquesta escola tan desgraciada en filosofia s' ha infiltrat en las costums, y forma en certa manera 'l caracter dels actuals *homens de món*.

Lo positivista de moda no es ni filosop, ni literato, ni artista, ni polítich, ni res, en una paraula que pugui ocupar las facultats superiors del home. Lo seu ideal, si es que 'n tingui, se redueix á viurer, pero viurer comodament, sense treball, sense lluyta: lo objecte principal per ell, es viurer allunyat de sa existencia tota la pena possible, encara que per lograrho hagi de reduhir sa vida á la de un mineral, tipo per lo regular sólit y lliure de impresions dolorosas. Es un cos que ha trobat per casualitat una ànima, y s' arregla ab ella lo millor que pot per obtenirne la millor quantitat de vida animal possible. La vida intelectual es per ell de poch valor, tal volta per que 'ls seus productos no 's poden contar d' una manera tant palpable y *positiva* com un paper de plata ó com los plats de un gran convit.

Lo positivista de moda es per lo regular indiferent á totas las grans questions que han ocupat los esperits superiors de totas las épocas, y mira ab marcat menyspreu á tots los que se dedican á ciencias morals ó filosóficas. En religió es escéptich, y en política indiferent; á la ciencia no la regoneix sino per lo que de ella 'n palpa: si la Física y la Química no li haguessen proporcionat las grans ventatjes del carril, del vapor y del telégrafo eléctrich, encara diria que tant la una com l' altre, no son mes que manias inútils de certs temperaments: ara diu aixó de las ciencias morals, que entre totas son las que mes directament interessan al ordre de la societat.

Lo positivista práctic no aten mes que á lo que te un resultat material pròxim, y aquesta especie de miopia del esperit, ell la considera com á proba de una constitució privilegiada. ¿Qué valen per ell los grans problemas filosófichs, socials ni polítichs? ¿quina importancia té lo tractar de la existencia de un Criador, lo origen del home, lo seu fi? ¿de qué aprofita al viatjer lo saber d' ahont vé ni quin es lo objecte de son viatge? Res: la cuestió es caminar, viurer, que algú sens dupte tindrà la pena de dirigir lo viatge y la vida, com lo matxo arriba felis y tranquil al terme de la carrera, dirigit pel traginer, sens cuidar-se, tan sols de si son rodells ó fusta lo que ha portat sobre.

«¡La existencia de Deu, lo destino del home, la immortalitat del ànima! son questions rancias

é ideals, no tenen per l' home cap resultat ni cap importància.

—«Oh bon positivista! segons vostre parer que hi ha interessant en la vida? ¿qué existeix que no vos siga indiferent? ¿es tal vegada la gloria que immortalisa la memoria del home; aquixa màgica deesa que segons Cicerón fa que l' home ausent estigui present y que 'l mort visqui sempre de una manera real en la memoria de la humanitat? ó es tal vegada la sublimitat dels sentiments mes purs, lo plaher dols y consolador de la amistat, la tranquil·litat de la vida domèstica, las grans concepcions del art, l' heroisme, lo amor á la patria, tot en fi lo que ha fet hermosa y agradable la vida als mes grans homes?»

—«Aixó son preocupacions: la gloria no es mes que una ilusió, lo amor pur un mito ó bé un defecte orgánich, la amistat una mentida ó una necessitat: la vida domèstica... passi, lo amor á la patria una mania tonta; las obras d' art un passatemp y lo heroisme y lo geni una superstició: jo no estich per ideals, ja soch positivista.»

—«¿Qué es donchs en últim resultat lo important en la vida, oh bon positivista?»

—«Habitar un propi y rich palau, disposar de una arca ben plena, manar molts criats, arrossegar bon cotxe, tenir palco en lo teatre, festejar ricas y hermosas damas, y gosar de tots los plahers que al drinch del or proporciona 'l sitgle.»

—«Grans medis son per disfrutar los que 'm dieu, oh bon positivista; mes encara donant per suposat que 'l plaher fos lo principál objecte del home, los medis que enumereu per homens com vos poch valen.»

«Lo teatre no vos donará cap plaher sino tenu cor per sentir las bellesas artísticas: y si traieu de vostra vida los plahers del cor, de la amistat, de la ciencia, ¿qué vos queda? una miserable misantropía, posada entre ditxas que no sap disfrutar. Se conta de Calígula que tenia un caball de regalo al que habia fet duenyó de un gran palau, colmantlo al mateix temps d' honors, donantli patges y cortesans y dotantlo com un príncep. Si vos no aprecieu vostra situació no més que baix lo punt de vista purament material, si no aprecieu per res la vida del cor y del esperit quedantvos solsament la vida de simples sensacions, digaume, oh bon positivista, ¿qué sou mes que 'l caball de Calígula?»

Mes es precis confessar que molts positivistas no son frachs, y son fins molt contats los que practican eixa doctrina.

La debilitat del amor propi nos condueix á la

alabansa de las facultats que possehim y al aparent despreci de las que no tenim, no obstant existeix en nostre interior una secreta enveja de lo que 'ns falta.

Los richs solen ser los mes aficionats al positivisme, quan per desgracia careixen de las facultats necessarias pera desviar al home de semblant doctrina. No obstant hi ha pocas gents ricas que en certs moments no 's sentin humiliadas de no ser res mes que ricas ó de no ser miradas sino com á tals. Si 's alaban de ser positivistas, si parlan ab menyspreu de la gloria literaria per exemple, es molt sovint perque 's veuen incapassos de obtenirla.

Lo pobre está inclinat á despreciar las riquezas sempre que li falta franquesa; aquest no obstant te mes rahó que 'l primer. Lo rich que funda sas aspiracions en lo epicureisme, no sab treurer partit dels plahers intellectuals y morals tan recomanats pel mateix Epicuro: lo pobre dotat de geni está en condició de apreciarlos tots, y hasta baix lo punt de vista de la doctrina del plaher ne té ventatja.

Lo plaher del positivista se redueix al orgull de la riquesa; es una superioritat material. Lo orgull de las riquezas no se sembla en res al orgull del talent ó del geni. Aquest te certa cosa de lliure y natural que no sembla sino que está écsigint miradas legítimas, l' altre te un ayre grosser y revoltós que sembla advertir la usurpació: parlém dels richs materialistas.

Acabém. Lo positivisme es en la ciencia una aberració del bon sentit filosófic, en las costums y en la práctica una verdadera prostitució del cor del home. No hi ha cap ánima verdaderament gran, no hi ha cap inventor, cap geni, cap filòsop que hagi sigut ni puga ser may positivista. Lo geni y la activitat condueixen als homes á la virtut y á la gloria: sols los petits talents, la pèresa, lo gust dels plahers y la vanitat fan que l' home s' ficsi en cosas petites.

Lo positivisme es repugnant perque rebaixa la dignitat humana, perque desvirtua en nostre ser lo que té de mes elevat y mes noble, apaga la fé, la inteligencia, enerva en fi totas las facultats morals é intelectua's que fan al home superior á totas las criaturas de la terra; perque proclamant la única vida dels sentits, redueix al home á la simple condició de una fatalitat orgánica sens trascendencia, á la categoria d' una bestia. L' home es una canya, diu un sabi, mes una canya que pensa: en la elevació del pensament á Deu, en la claror de l' intel·ligen-

cia, raig de llum divina imprés en son front, está compresa sa superioritat, sames preuada y veritable grandesa. Si 'l plaher sensual arriba á enfosquir eixa llum preciosa, l' hme certament no es mes que una debil canya, resta una criatura sens fi ni objecte, inferior al ser orgánich mes insignificant en la terra. Lector! aparta ab indignació tos ulls de eixa repugnant doctrina, que oprimeix l' esperit, que afoga 'ls sentiments, que destrueix la virtut, tot lo mes gran y mes hermós, tot lo que pot fer mes soportable eixa breu y fatigosa vida, be massa plena de mesquindats y de miserias. Tan si refrescan encara ton cor los suaus ventitjols y las rosadas de la juventut, y la aurora de eixa primavera inestimable enlluerna encara ton fron ab la llum de la inspiració, com si arruga ton fron apesantit lo vent gelat de la vellesa oh! aixeca al cel lo vol de ton esperit que á Deu te guia, deixa que s' arrosseguin per la terra los que no volen sentir eixa misteriosa aspiració de eternitat de la nostra ánima! Que un sol estrany no mustii may eixas flors del cor, que lletxas nubuladas no entelin may eixa llum encantadora, que 'ls bramuls de la tempestat no afogin may lo só de eixas armonías celestials.

Positivistas! gireu la vista envers vostre passat: sols trobareu hermosas las horas passadas en los consols de la Religió, los plahers del esperit, dels bons sentiments, de la virtut.

Aixó es lo positiu.

J Planas y Feliu.

INMORTALITAT

Y GRANDESA.

Non omnis moriar, multa que pars mei
Vitabit libidinem.

HOR. *Od. xxx. Lib. III.*

¿Qu' es eixa febra eterna de somnis de grandesa

Que dias ma closca sópita

Crema mon esperit?

¿Qu' es aqueixa esperança qu' en ma humana pobresa
Cada jorn m' afalaga, me vellla cada nit?

Es la força que 'm lliura del fanch que me soterra,

Y sens lo vent abátrelí

Sas alas de diamant,

Ab vol d' águila altiva m' axeca de la terra

Y 'm porta per los núvols avant, sempre en avant!

Es lo desig frenétich que sas presons reventa

Com l' alenada fèrvida

Del cráter d' un volcá:

Es l' antorxa sagrada, es la flama valenta
Qu' en exa nit de fosca ne lluyta ab l' uracà.

Es la flor qu' entra l' erba s' aixeca esmortuida
Fins los petons á rébrerne

Del sol que no la véu:

Es l' ánima, es l' ánima que cercant nova vida,
Amunt amunt s' enlayra fins á trobar á Deu.

Es, oh Senyor, ta imatge; n' es eixa part divina
Que may la mort carnívora

Cap al fossar se 'n du;

Ella sab ma prossapia, ma sort ella endevina;
Y 'm crida nit y dia que só immortal com Tu.

¡Oh gracias, Senyor, gracias! Estrella enlluernadora,
Del cel guspira espléndida,

No s' entela ni 's fon

Ab lo fum de la terra; de ton amor penyora
M' has fet, Senyor, ab ella, lo rey de tot lo mon,

Lo llamp ¡com ralla 'ls núvols! ¡com al rocám calcina!
Mas ja la força ignívora

De son fuet ruent

Missatjera es dels homens, y altiu senyor, domina
Al llamp de las tempestats lo llamp del pensament.

Lo sol, pare dels segles, res sab de ma existencia;
Jo veig al gran autóntata

Sobre mon cap passant;

Jo sos raigs empresono, jo escorcollo sa essencia,
Fins médeixo sas voltas ¡y sols visch un insatnt!

En vá la mar altiva fins ma petjada esborra,

Y m' amenaça indómíta

Ab cants d' estranyas veus,

Quant en ma nau m' adormo sobre son llit de sorra
Al remor de sas onas que bullen á mos peus.

Y fins la mort batuda, ja en son poder no fía

Quant al cel vola l' ánima

Deixantli 'l cos captiu,

Com deixa á voltas plomas al llás' que l' oprimía
L' auceíl que á esbategadas s' escapa vers son níu.

¡Oh, gracias, Senyor, gracias! ¡Y com mon pit s' axampla

Quant sent sa força mágica

Bullir dintre mon cor!

Per contenir sa essencia mon pit no es pas prou ampla,
Vas de frágil argila de gom á gom plè d' or.

Ella es, Senyor, ta imatge; per aço aquí s' anyora,
Per aço vola tímida

Vers Tu, Pare Eternal,

Com l' esment del fill pródich ne vola mentres plora,
Vres las llars tan tranquilas del vell albereh payral,

Ella es, Sanyor, ta imatge: si la pols la soterra
 En eixa vall de llágrimas,
 Tu esquinçarás eix vel;
 Per açò, quant m' ofegan las boyras de la terra,
 Ab fé, amor y esperança, n' aixeco 'ls ulls al cel.
 ¡Oh, si! quant junte 'l caos en un bes de agonía
 Ab la terra decrepita
 Le sol esbadallat,
 Y los estels s' esvinçen, y sense nit ni dia,
 Reboten uns ab altres sobre 'l mon calcinat;
 Quant fins la Mort mateixa se muyra estenuada
 En sa agonía víctimas
 Cercant encara arréu,
 Sobre munts de desquillas sols l' ánima ecsaltada
 Viurá segles y segles per alabar á Deu!

Anicet de Pagés de Puig.

LO GOS DEL MASOVER.

Un masover tenia un gros ca pera guardar la masia durant la nit. Li deyan *Fidel*: vetllaba la casa ab lo mes gran cuydado, lladraba sempre que sentia á algú, y hauria estrangulat ab sa potent dentadura al primer lladre que s' hagués volgut burlar de sa vigilancia. Sabia també guardar lo remat, y contenir al anyell mes esquerp sens que may ne mosegués ni un. *Fidel* era estimat de tota la casa, y ell també manifestaba á tots un carinyo especial á sa manera.

Lo masover tenia dos fills. Lo mes gran estababa á *Fidel*: en tots los repassos li donaba part de la seva vianda y may li escassejaba 'ls trossos de pa: lo mes petit al contrari, se complhia en estirarli las orellas y mortificar al pobre *Fidel* y may li donaba res; aixis es que 'l ca sabia fer entre 'ls dos germans una gran diferencia, fugin sempre del petit entramaliat que l' atormentaba, y corrent ab alegria y remenant la cua al sentir la veu del altre: li llepaba las mans, feya cabriolas y saltirons al voltant seu, y mol sovint li portava y deixaba á sos peus la cassa que habia agafat en lo bosch. Quan lo veyá dormit sobre l' herba del prat, anaba á jaure al costat seu, y vetllaba mentres l' infant dormia. Moltas vegadas lo noyet se li encamellaba á l' esquena com si fos un caballet; lo bon *Fidel* 'l deixaba fer y 'l portaba per tot alli hon volia, sempre content y remenant la cua.

'L petit dolentot rabiaba de gélos al veurer com lo seu germá jugaba alegrement ab lo gos sense por de res: mes en lloch d' acariciar al gos á fi de que aquest l' estimés també, li pegaba enca-

ra mes fort, lo qual era per cert un mal medi pera férseli amable.

Un dia va voler també pujarli á caball com feya 'l gran, llavors 'l *Fidel* cansat ja de véures colpejat y perdent al fi la paciència, va comensar á reganyarli las dents y lladrar ab quimera. Lo dolent bordegassot li pegá un mal cop á las orellas pera ferlo callar, mes ja va trobá sabata de son peu, perquè 'l gos li clavá una forta mossegada: lo noy s' posa á cridar y plorant dolorosament corra á ensenyar á la sua mare 'l mal que 'l *Fidel* li habia fet, y demanantli que castigui 'l gos ab fortas bastonadas.

—¿Perque, fill meu, diu la mare, vols que peguí al pobre *Fidel*? Si ell t' ha mossegat es perquè tu l' atormentabas; deixal estar tranquil, y no tingas por que t' fassi res.

—¡Ay, mare! replicá 'l petit desesperat; jo no feya mes que pujarli á caball, com fa 'l meu germá y ell m' ha mossegat.

—Fill meu, respongué la mare: es que 'l teu germá li dona pa y no li pega. Dónali tu també pa y no li estiris las orellas, y ja veurás com no t' mossegará may mes.

—Donchs ara, digué 'l noy tot aixugantse las llágrimas, jo també li donaré pa y li faré caricias, veyam aixis si 'm será amich y no 'm mossegará mes quan hi voldré jugar.

Y en efecte. *Fidel* se va adonar de que 'l noy ja no l' inquietaba sinó que l' acariciaba y li donaba menjar, y ja no feu diferencia entre 'ls dos germans, sinó que obehia igualment á la veu de un y altre, dormia tranquil al seu costat, y tots dos per torn li pujaban á caball sense que 'l gos reganyes las dents.

Si un caracter amable y benefactor se fa estimar fins dels mateixos animals; ¿quant mes no traurá las simpatias de tots los homes? Molts son los misántropos que declaman contra 'ls odis las injusticias y 'l egoisme de la societat, y semblants al noy del quento, no miran que ab son mal procediment y falta de caritat ab lo próxim han merescut la averssio y la antipatia de que 's lamentan. Si avans d' acriminar als altres aprenia cascú de moderarse á sí mateix, regnaria en totas las relacions socials una pau desconeguda.

¡ALERTA!

El Demócrata ha tocat retirada. Aquell entusiasme y valentía que habia manifestat en la defensa dels masons feyan esperar que tindria mes fermesa y 's mantindria mes temps en las posiciones que habia prés.

Francament, si haguésem sabut que 'l cole-

ga castelarista era tan susceptible y tan delicat, no li hauriam proposat la lluyta; mes nosaltres 'l feyam mes aguerrit, y no 'l creyam tan poch avesat á las polémicas que no pogués soportar los tiros que en ellas naturalment s' hi llansan segons las justas lleys de la guerra intelectual. Si continúa, donchs, ab tal *impresionabilitat*, li será impossible 'l sostenir cap qüestió mentres n' hi hagi un que 'l contradiga.

Diu que nosaltres no som adversaris lleals, y que nostre abjecte es arrastrarlo insensiblement á una discussió en la qual avuy per avuy, *li es prohibit l' entrarhi*. Aquest es un modo d' escapar-se per la tangent que ja l' habia empleat una altre vegada, y recordant que no l' habia deixat en bon terreno no l' habia de repetir de cap manera. L' escrit, permaneceix encara, y 'l públich que judica sabrá veurer que no hi ha en nostres articles cap personalitat ni arma de mala lley que pugja justificar la retirada de *El Demócrata*.

Nosaltres portabam la discussió á un terreno que *li es prohibit l' entrarhi*: té molta rahó. Es lo terreno dels principis, en lo qual no es possible cap tergiversació; en lo qual s' hi descobran ben clarament los perversos fins de las sectas que defensa, aquell abominable precepte de las set lletres OTEROBA del grau La Rosa-cruz, que excita al assassinat de tots los reys, á sacudir lo jou de tota lley divina y humana y destruir la religió, ó sia 'l Catolicisme, baix lo nom de superstició; que no es altre l' objecte final de la franc-masonería. «Tot lo meu blanch, escribia lo marqués d' Argenson, furiós masó, al Rey de Prusia: tot lo meu blanch ha sigut destruir pera sempre la superstició, á la qual s' ha donat 'l nom de Religió.» Tots los discursos dels graus superiors als seus iniciats parlan sempre de *dirigir las espasas contra la tirania dels reys, que impedeixen la completa igualtat entre 'ls homens*. L' altar y lo trono, tals son los grans objectes contra 'ls quals dirigeix constantment sos tiros la masonería. Se comensa en los primers graus d' *aprenent, company y mestre* incúlcant l' indiferentisme religiós per medi del naturalisme y las máximas d' una moral independent disfressada ab un fals llenguatge de caritat y de virtut, y s' acaba renegant de Jesucrist, comprometentse al crim que á la societat convinga, y sobretot, á combatre per tots los medis la Iglesia católica y sos ministres. En va negará *El Demócrata* que la masonería no s' ocupa de religió. Aixó no es mes que un pretext pera enganxar als ignorants, y en aquest punt si que es

precís cridar ab veu ben alta, pera avisar als incautos que no 's deixin pendrer en lo llas que per tot arreu va parant avuy dia la propaganda masónica. Doném donchs la veu d' alerta, perquè 's tracta de sorprendrer als católichs, fentlos veurer que poden entrar en eixas infames sectas sens detriment de nostra santa Religió, y pera que aquesta veu sia la més autorisada que pugja écsigir un fiel, reproduhim aquí alguns passatges terminants de la butlla que expedí lo Papa Pio VII, condemnant las tals societats baix tots los diferents noms ab que 's coneixen, y confirmant las butllas de sos antecessors Clement XII y Benet XIV també condemnant la franc-masonería. «Las tals societats, diu Pio VII, afectan un especial respecte y un zel marvellós per la Religió católica y per la doctrina y persona de Jesucrist, al qual anomenan algunas vegadas ab criminal audacia son gran mestre y quefe de la sua societat. Pero sas paraulas, que 's escorran mes suaument que 'l oli, no son mes que fletxas de que 's valen aquestos homes pérfidos pera ferir ab mes seguretats als que no 'ls comprenen. Se acostan ab vosaltres cuberts ab pell de ovellas, y son en lo fondo llops carnicers..... se dirigeixen principalment á propagar la indiferencia en materias de Religió, que es lo sistema mes perillós de tots; á donar á tot lo mon llibertat absoluta pera formar-se una religió segons las suas inclinacions é ideas; á profanar la passió del Salvador ab alguna de sas criminals ceremonias; á despreciar los Sagraments de la Iglesia (als quals sembla que sustitueixen per altres que ells inventan) y fins los misteris de la Religió católica; y per últim, á destruir la Sede apostólica, que animats contra ella de un odi mortal, urdeixen las maquinacions mes tenebrosas y detestables.»

Fa notar també dit Pontífice com aquesta societat aparenta molt l' écsigir de sos afiliats la práctica y l' amor de la caritat y las demás virtuts, y que s' abstingan de tots los vicis, y continúa dient: «Aixís es que favoreix obertament los plahers dels sentits; ensenya que es permés lo matar als que revelan lo secret,.... que es licit promouer revolucions pera despullar del poder als reys y á tots los que manan, als que senyala ab lo dictat injuriós de tirans.» Y perque no 's diga que Pio VII se dirigia solament contra 'ls *carbonaris*, una de las innumerables ramas de la masonería, copiém de la mateixa butlla, *Ecclesiam á Jesucristo*, las següents paraulas: «Recordém també l' exemple de nostres predecessors de felís memoria, Clement XII y Benet XIV, los

quals, l' un en sa constitució. «*In eminenti* de 28 Abril de 1738, y l' altre en sa constitució, *Próvidas*, de 18 Maig de 1751, condenaren y prohibiren la societat titulada. *Dici liberi muratori* ó dels franc-masons ó bé las societats secretas designadas ab altres noms, segons los diferents paissos.»

Mes observém que 'ns falta espay pera deixar eixa qüestió en lo terreno que correspon, y completar lo repugnant quadro que d' aquestas societats simpias nos han fet los Sumos Pontífices. En o próxim número acabarem de desenvolupar lo concepte que 'ns hem proposat y que considerém necessari, dada la propaganda masónica que avuy se promou ab tanta insistencia en vários punts de nostra pàtria.

Crónica General.

Nostre amich y aventatjat compatrici en Francisco Tomás y Esteve, ha rebut lo títol de Enginyer industrial en la especialitat de mecànica, en la Escola d' Enginyers industrials de Barcelona. L' felicitém coralment, desitjantli prosperitat en sa carrera.

—Llegim en nostre apreciable colega «L' Escut de Gracia»

«Devem avans de tot comunicar á nostres lectors que per concessió especial del Papa Lleó XIII, durant tot lo mes de Septiembre se guanyará indulgencia plenaria, per totas aquellas personas que rebuts los Sants Sagraments visiten lo monastir de Montserrat. Aixís mateix lo Senyor Bisbe de Barcelona ha senyalat las hermitas de la cova de Nostra Senyora y de Sant Miquel, ademés de la Iglesia del Monastir per totas aquellas personas que vulgan guanyar lo Jubileo en aquells llocs. No duptem qu' aixó ha de animar mes y mes á tots á asisistir á la romería, tan mes si 's te en compte que la Junta de romeria de aquesta població ha acordat celebrar la professó del Jubileu en un dels dias d' estada en lo Monastir.»

—Per rescripte pontifici del 7 de Setembre Sa Santedat ha concedit á los Srs. Bisbes de Europa, la facultat de prorogar hasta 'l 8 de Decembre próxim la duració del Jubileo que segons deya la Butlla que lo concedia terminaba lo dia primer de Novembre.

—Ha mort lo president dels Estats Units Mr. Garfield.

—«La National Zeitung» periódich autorisat

per lo Gabern alemany publica una carta sobre 'ls rumors que han circulat relativament á la sortida del Papa de Roma. Segons lo anomenat periódich, aquells rumors erau fundats. Entre altres cosas diu: «Involuntariament s' ha arribat ha establir una comparació entre la situació actual de la Santa Sede y la que tenia fa deu ó dotze anys... Es cert que llavors las victorias alemanyas permetéren la entrada de las tropas italianas en Roma; pero no ho es menos que, avuy la influencia del Govern alemany donará garantías que per meterán al Papa permaneixen sens perill á Roma, en lloch de dirigir-se á la Illa de Malta.»

Las consecuencias naturals de semblant intervenció de l' Alemanya en favor del Papa, podrán influir en lo manteniment de la pau interior de Alemanya y també de la pau general de Europa.

—Un dels mes afamots revolucionaris de Europa anomenat Rafel Carbonari, y que habia servit en las filas de Garibaldi, s' ha convertit en la hora de la mort, que ha sigut edificant.

—Lo Sr. Párroco de Tremolets (Fransa) ha mort anegat pera salvar la vida á un del seus feligresos. Una proba mes del *egoisme y mal cor* del Clero católich.

—La biblioteca económica anomenada *La verdadera ciencia española* acaba de publicar lo segon y últim tomo de la magnífica obra de Fr. Pere Malon de Chaide, titulat *Lo conversión de la Magdalena* una de las millors obras religiosas que poseia nostra literatura. Recomanem altre vegada á nostres lectors la esmentada Biblioteca.

—Un dels passats dias morí lo Sr. Párroco de la Roda, que era al mateix temps propietari dels mes acomodats de Alcover, y deixá la major part de sa hisenda pera repartir entre las familias necessitadas de sa parroquia.

—Nostre amich lo jove metje D. Carlos Hornós se troba ja bastant aliviad de la enfermetat que l' afligia. Ho celebrém.

—En las festas de Ntra. Sra. de la Mercé de Barcelona, serán col·locats en la Galeria de Compatricis il·lustres, los retratos del celebre patrici D. Joan Fivaller y 'l l·literat D. Pau Piferrer.

—La Obra del diné de San Pere de Roma, ha rebut desde el 13 de Juliol fins á primers de Setembre, la cantitat de sis millons de rals.

—S' ha sollicitat del Ministeri de Foment per los Srs. Sans Drumen, privilegi de invenció del motor anomenat Santa Rita, que funciona sens variació, sens aygua, sens vent, sens gas y sens caballs, essent aplicable á tota classe de industria. Prompte 's farà una proba pública del invent á

la qual serán invitadas las corporacions científicas y la prempsa.

—Dias passats tinguerem lo gust d' admirar dos cuadros al oli representant dos passatjes deguts al jove compatrici nostre Sr. Girbal. A nostre humil entendre estaban bastant ben acabats. Ab ells dona á compendre son autor qualitats mes que regulars pera cultivar lo difícil art de la Pintura. Felicitém ab eix motiu á nostre bon amich y desitjém que 'ns donga frequent ocasió de parlar tan merescudament dels seus treballs.

—Segons se 'ns ha dit lo conegut tenor Sr. Pagans lo dimecres passat feu la acostumada visita á Ntra. Sra. dels Angels ahont cantá lo Ofici al que assistiren várias familias distingidas de nostra ciutat.

ASSOCIACIÓ LLITERARIA DE GIRONA.

(Certamen de 1881.)

LLISTA DE LAS COMPOSICIONS REBUDAS EN SECRETARIA DESDE LA PUBLICACIÓ DEL CARTELL, FINIS AL DIA DE AVUY.

1 Siti de Girona. *¡Via sus!*—2 El arte. *Que es el arte? manantial. que discurrendo gigante con su agua pura y brillante fecunda el seno erial.*—3 La botadura. *Ocuparon del piélago los senos puesta en silencio y en temor la tierra.*—4 Cant del poeta. *Nam si quid Latius fas est promitere musis—Quantum Smyonai durabunt vatis honores, ventura me teque legem.* 5 En l'agonia (Coplas ala Mare de Deu) *Refugium peccatorum.* 6 Anyoransa. *á...* 7 Lo soldat catalá. *Patria.* 8 Sospirs *Perlas ay! de mes valia lliscan dels ulls d' Isabel.* Verdagner.—9 Elisabet *Tha is the question.* 10 La voz interna. *Yo soy viva; soy activa.* 11. La muger. *Sin ó con.* 12 Meditació. *á ells.*—13 Primavera Eterna. *Yn hoc signó vinces.* 14 á Enriqueta. *En su album.* 15 Llatzer, *Dixit ei Jesus: Ego sum resurrectio et vita qui credit in me, etiam si mortus fuerit vivet, et omnis qui vivet et credit in me non morietur in aeternum.* 16 L' orfaneta. *Anyorament.* 17 Rivolta. *Bells recorts de l' infantesa,* 18 Lo primer fill. *Patria, fe, amor.* 19 La llenyatera. *La flor del camp y lliri de la vall me desfalleixo d' amor* (Cant dels cants. 20 Moralidad en las artes como fuente de belleza. *El bien es el fin total de la produccion artistica.* 21 Memoria sobre los

capitulos 60 y 61 parte 2ª del Quijote *La obra del genio es grande hasta en sus meros detalles.* 22 Lo vellet pobre. *¡Caritat!* 23 Lo bon pastor. *Ego sum pastor bonus.* 24 Lo tambor del Bruch 1808. 25 Escola d' heroes. *Morir por la patria; cuan dulce morir!* 26 L' art. *Flor del Paradis.* 27 Perfum de l' ánima (coleccioneta) *L' amor es la vida mia.* 28 San Pere de Galligans. *La venjansa es á fora, la prau es aqui dins.* Lluís Pons. 29 Un somnit *¿Sera vritat?*

Girona 23 Setembre 1881.

Lo secretari general,
PERE DE PALOL.

Butlletí religiós

QUARANTA HORAS: Demá comensarán en la Capella de la Passió y Mort de la mateixa Iglesia. Las horas d' exposició serán: al matí de 8 á 11 ½ y á la tarde de las 5 y quart á las 7 y quart.

En la del Mercadal se fará á la tarde de demá la funció acostumada.

—Continúa en la Iglesia de S. Feliu la Novena de S. Joseph qu' es molt concorreguda, gracias als sermons roblerts de doctrina y unció evangélica que predica lo fervorós fill de S. Ignaci P. Celestí Matas.

Mercat de Girona del 24 de Setembre 1881.

BLAT blancal de la Selva de 20 á 22 pessetas quarta.— Blat fort d' Ampurdá de 18 á 21.—Mastall de 15 á 18.—Segol de 12 á 14.—Ordi, de 10 á 12.—Cibada de 8 á 8'50.—Besas de 11 á 12.—Blatdemoro, de 11 á 12.—Mill de 13 á 13'50.—Fajol de 11 á 11'50.—Fabas de 12 á 13.—Llegums de 11 á 12'50.—Fasols de 18 á 10.—Ciurons de 22 á 40.—Panis de 16 á 17'50.

VINS. AMPURDÁ. *Culera, Llansá, Espolla, Rabós, Garriguella y Vilajuiga:* negre de 44 á 56 pessetas carga. Garnatxas de 70 á 80; Rancis de 75 á 80. AMPURDÁ BAIX; *Viladesens, Camallera, Vilahur, Gahusas Garrigás y Vilopriu;* Negres de 34 á 46 pessetas carga; Garnatxas de 58 á 66; Rancis de 64 á 72.

OLI: á 9 pesetas mallal.

FARINA: 1.ª classe de 17'50 á 20 pessetas quintá.

2.ª classe de 14 á 17 3.ª classe de 9 á 14.

OUS de 28 á 30 quartos dotzena.

BESTIAR: *Bous* de 1'50 á 1'75 pessetas carnicera *Xay:* del país á 2'50:

Los preus exposats son tot lliures de drets de portas.

AVIS.

Se suplica als Srs. Suscriptors de fóra Girona que no hajan satisfet lo present trimestre ó 's trobin en descubert d' algun dels atrasats ab nostra administració se servescan enviar lo més prompte possible lo corresponent import, ja siga en sellos de correu ó en algun altre giro de fácil cobranza.

Girona: estampa de'n Manel Llach.